

Державна служба України з питань праці

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НЕЩАСНИМ ВИПАДКАМ У
БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ**

*(розроблено за матеріалами Європейського агентства з безпеки праці та охорони
здоров'я на робочому місці)*

2021 рік

Запобігання нещасним випадкам у будівельній галузі (європейський досвід)

В Європейському союзі будівництво є галуззю, де найчастіше відбуваються нещасні випадки, від нещасних випадків на будівництві щороку гинуть більш, ніж 1300 чоловік. У всьому світі, будівельники гинуть в три рази частіше і у два рази частіше отримують травми, ніж працівники інших професій. Витрати на ці нещасні випадки неймовірно великі як для **людини**, так і для **роботодавця** і для **суспільства**.

Більше 99% будівельних фірм в Європі – це **малі і середні підприємства (МСП)**. Таким чином, МСП найбільш страждають від нещасних випадків на будівництві. Ці рекомендації можна застосовувати для підприємств будь-якого розміру.

Інспектори праці

В Європейському союзі інспектори праці проводять **кампанії**, щоб скоротити число нещасних випадків у будівельній галузі, в тому числі і падіння з висоти. Використовується поєднання превентивної діяльності та перевірок.

Превентивні заходи спрямовані на всіх, хто працює в будівництві: від замовників і архітекторів до роботодавців, профспілок, працівників і субпідрядників.

Перевірки зосереджені на безпеці та здоров'ї на будівельних майданчиках, доступі до робочих місць і запасних виходів. Перевірки необхідно проводити для того, щоб переконатись, що відповідні профілактичні заходи та положення працюють. Також необхідно досліджувати зобов'язання щодо заходів запобігання та координації на будівельних майданчиках.

Відповідальність

Замовники, проєктанти, роботодавці, індивідуальні підрядники та індивідуальні підприємці зобов'язані забезпечувати безпеку.

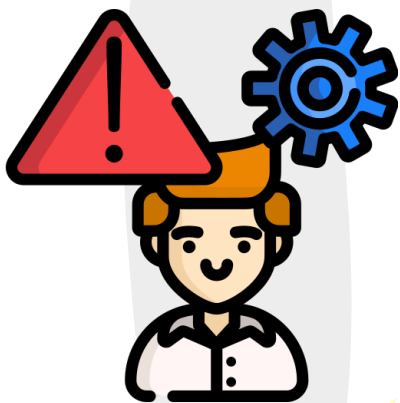
Відповідні вимоги включають:

- врахування безпеки праці від стадії планування й надалі у всіх **будівельних** роботах. Робота повинна бути узгоджена між усіма сторонами, які задіяні у плануванні та виконують роботу;
- надання безпечного **робочого обладнання** (тобто його придатність, вибір, функції безпеки, безпечне використання, навчання та інформацію, огляд і технічне обслуговування);
- забезпечення **знаками безпеки**, де небезпеку не можна уникнути або значно її зменшити превентивними заходами;
- надання **засобів індивідуального захисту** (каска захисні, ремені безпеки, засоби захисту для очей та органів дихання, безпечне взуття тощо), які відповідали би можливим ризикам і де їм можна запобігти за допомогою інших засобів;
- забезпечення безпечних умов праці та соціально-побутового обслуговування для **будівельників**, наприклад доступ, безпечні маршрути руху;
- дотримування загальних **вимог** для управління безпекою та здоров'ям, у тому числі: оцінка та запобігання ризикам; надання пріоритету колективним заходам щодо усунення ризиків; консультування з працівниками, надання інформації та навчання; та координація з безпеки з підрядниками.

Співробітники зобов'язані активно виконувати превентивні заходи роботодавців, слідуючи інструкціям.

Консультації з працівниками є обов'язковою вимогою. Використання їхніх знань допомагає гарантувати, що небезпека правильно помічена і прийняті дієві рішення.

Щоб запобігти нещасному випадку – оцініть ризики

На будівництві існує чимало небезпек. Проте є багато «хороших практик», які можна легко застосувати для запобігання нещасних випадків. Перший крок – це проведення **відповідної та достатньої оцінки ризиків**.

Для забезпечення реального скорочення ушкоджень робітників та інших людей (у тому числі відвідувачів майданчику, населення, що

може проходити повз), оцінка ризику повинна враховувати всі ризики, небезпеки і переконувати, що зниження одного ризику не збільшує інший.

Усі небезпеки повинні бути визначені, у тому числі ті, які впливають з трудової діяльності і з інших факторів, наприклад, розташування майданчику. Це супроводжується оцінюванням ступеня можливих ризиків, з урахуванням існуючих заходів безпеки. Чи були прийняті запобіжні заходи достатніми, або ж ще щось треба зробити? Результати оцінки ризику допоможуть у виборі найбільш ефективних практик для використання.

Запобіжні заходи на практиці

Основні небезпеки включають роботу на висоті, земляні роботи і переміщення вантажів. **Першочергову увагу слід приділяти заходам, які усувають або зменшують небезпеку в джерелі і забезпечують колективний захист.** Засоби індивідуального захисту використовуються там, де ризики не можуть бути більше зменшені за допомогою інших засобів.

Постійний **моніторинг** та **регулярні перевірки** необхідні разом із загальною оцінкою ризиків.

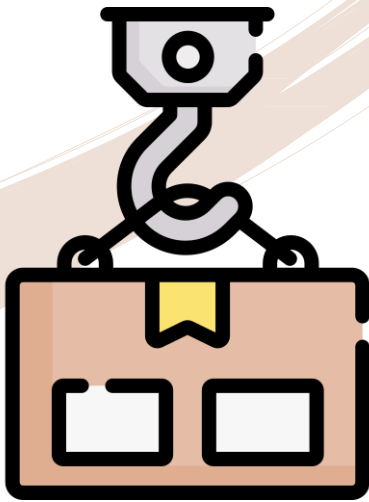
Робота на висоті

Падіння з висоти є найбільш частою причиною травм і смерті в будівельній галузі. До таких причин належать: робота на риштуванні або платформі без огорожень або без правильно закріпленого страхового поясу; крихкий дах; а також погано відремонтовані, встановлені та закріплені драбини.

Весь процес будівництва повинен плануватися так, щоб мінімізувати ризик падінь. Захист від падінь можна запланувати на стадії проектування. Ризик може бути зменшений шляхом додавання спеціально зроблених огорожень або, зрештою, якщо ризик все ще існує, надати запобіжні пояси.

Переміщення вантажів

Плануйте так, щоб мінімізувати переміщення матеріалів і убезпечити роботу з матеріалами. Переконайтеся, що **обладнання** встановлено і експлуатується компетентними і досвідченими працівниками.

Обладнання повинне регулярно перевірятися, випробовуватися і розглядатися компетентною особою.

Координуйте діяльність на майданчику – не дозволяйте тим, хто

займається підйомними роботами ставити під загрозу безпеку інших робітників чи навпаки. Якщо **ручної обробки** не можна уникнути, організуйте роботу так, щоб обмежити кількість та період фізичної обробки. Навчіть робітників уникати ризиків і використовувати техніку.

Усі підйоми на **вантажопідіймальних кранах** повинні плануватися і здійснюватися компетентними працівниками. Машиніст вантажопідіймального крану повинен мати достатню видимість, кран повинен знаходитись на рівній поверхні і на безпечній відстані від траншей, котлованів та ліній електропередач.

Безпечний доступ

Загальна організація і впорядкування майданчику є важливою умовою.

Переконайтеся, що:

існує безпечний доступ (дороги, тротуари, сходи, риштування тощо) до і з усіх місць роботи, без перешкод;

матеріали зберігаються надійно;

отвори обгороджені або перекриті й чітко позначені;

існують належні пристосування для

збору та утилізації відходів;

забезпечено достатнє освітлення.

Навчання та інформація

Працівники повинні розуміти ризики, їх наслідки і заходи безпеки, яким вони повинні слідувати, щоб безпечно працювати. Навчання має бути пов'язано з реальними ситуаціями, наприклад, проблеми, які виникають, те, що пішло не так, і як уникнути повторення. Розгляньте ризики, заходи профілактики, аварійні процедури, проблеми звітності, засоби індивідуального захисту, робоче обладнання тощо. Заплануйте повторний інструктаж.

Навчання має бути підкріпленим відкритим спілкуванням. Обговорення питань здоров'я та безпеки, а також передачі інформації, повинні бути частиною зустрічей команди.

Засоби індивідуального захисту

Засоби індивідуального захисту необхідно використовувати завжди, якщо це вимагається на будівельному майданчику. Вони повинні бути зручними, добре захищати і не призводити до підвищення інших ризиків. Для їх використання необхідно провести навчання.

Засоби індивідуального захисту включають:

каска захисні – якщо є ризик удару падаючих предметів або особа може вдаритися головою;

належне взуття, не слизьке;

спеціальний одяг – наприклад, від негоди або з високою видимістю, таким чином, щоб працівників можна було краще бачити, наприклад, операторами транспортних засобів.

Анкета: Падіння з висоти, риштувань, драбин

✓ Чи було обране належне обладнання для забезпечення безпеки, в тому числі засоби доступу та евакуації?

✓ Чи використовувались драбини тільки тоді, коли інше обладнання не виправдало себе, враховуючи небагато затраченого часу та низький ризик?

✓ Чи побудовані риштування на міцному фундаменті?

✓ Чи всі огорожі знаходяться на правильній висоті?

✓ Чи достатньо дошок для робочої платформи?

✓ Чи є дошки надійно закріплені?

✓ Чи були будь-які риштування прибрані?

✓ Чи є драбина найбезпечнішим і найкращим методом для виконання роботи?

✓ Чи є драбина в справному стані і відповідає для цього типу та висоти проведення робіт?

✓ Чи можна драбину розмістити так, щоб уникати згинання?

✓ Чи має драбина обмежуючі засоби зверху і знизу?

✓ Чи є опорна поверхня твердою та рівною?

Якщо відповідь на одне з питань є «Ні», перед початком роботи потрібно взяти запобіжних дій. Ці дії включають:

✓ переконайтесь, що отвори обгороджені безпечними бар'єрами (наприклад захисні перила і бортові дошки) або перекриті. Закріпіть кришку на місці або встановіть попередження.

✓ перевірте всі елементи риштування на безпечність перед початком будівництва;

✓ перевірте драбини перед використанням, щоб переконатись, що вони у справному стані і безпечно закріплені;

✓ використовуйте страхувальне обладнання, знаходячись на риштуваннях, особливо перед встановленням захисних перил та бортових дошок, а також переконайтесь, що страхувальний пояс правильно прикріплений і використовується належним чином;

✓ не кидайте устаткування або матеріали на нижчий рівень, землю або на сітку безпеки.